

Lovforslag nr. L 66. Fremsat den 8. november 1990 af Aage Frandsen (SF), Carsten Andersen (SF), Tommy Dinesen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Ole Henriksen (SF), Rahbæk Møller (SF), Gert Petersen (SF), Stillinger (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtdidsfond

§ 1

I lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, jf. lovbekendtgørelse nr. 3 af 5. januar 1988, som ændret ved lov nr. 267 af 2. maj 1990, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 2. pkt., § 3, stk. 1, § 4 a, stk. 4, § 9, stk. 1, 2. pkt., § 17, stk. 2, 1. pkt., § 17 a, stk. 4, 1. pkt., § 19, stk. 1, 1. pkt., § 27, stk. 1, 1. pkt., § 30, stk. 1, og § 36, stk. 2, 2. pkt., udgår ordene »for Arbejdsmarkedets Tillægspension«.

2. I § 19, stk. 3, affattes 2. pkt. således:

»Beslutning herom skal godkendes af repræsentantskabet ved simpelt flertal.«

3. § 20 affattes således:

»§ 20. Arbejdsmarkedets Tillægspension ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse. Repræsentantskabet og bestyrelsen er fælles for Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtdidsfond.«

4. § 21 affattes således:

»§ 21. Repræsentantskabet, der består af 109 medlemmer, vælges af alle, der er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension og/eller har konto i Lønmodtagernes Dyrtdidsfond senest 3 måneder før valget finder sted, og som på valgdagen er fyldt 18 år.

Stk. 2. Valgbare er de i stk. 1 nævnte personer.

Stk. 3. Repræsentantskabet vælges i 7 regioner:

a) Region 1: Hovedstaden (Københavns og Frederiksberg Kommuner, Københavns, Frederiksborg og Roskilde Amter), der vælger 33 repræsentanter.

b) Region 2: Øerne i øvrigt (Vestsjællands, Storstrøms og Bornholms Amter), der vælger 13 repræsentanter.

c) Region 3: Fyn (Fyns Amt), der vælger 11 repræsentanter.

d) Region 4: Syddjylland (Sønderjyllands, Ribe og Vejle Amter), der vælger 17 repræsentanter.

e) Region 5: Østjylland (Århus Amt), der vælger 13 repræsentanter.

f) Region 6: Vest-Midtjylland (Ringkøbing og Viborg Amter), der vælger 11 repræsentanter.

g) Region 7: Nordjylland (Nordjyllands Amt), der vælger 11 repræsentanter.

Stk. 4. Repræsentantskabets formand er sammenfaldende med bestyrelsens formand.

Stk. 5. Valget finder sted samtidig med de kommunale valg. Reglerne for valg til repræsentantskabet skal svare til reglerne i lov om kommunale valg, idet der dog skal anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted én gang. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til repræsentantskabet.«

5. § 22, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. Repræsentantskabet afholder møde mindst fire gange årligt samt i øvrigt, når besty-

relsen, mindst 6 bestyrelsesmedlemmer eller mindst 25 medlemmer af repræsentantskabet ønsker det.

Stk. 3. Repræsentantskabet skal senest 6 måneder efter valget på baggrund af udkast fra bestyrelsen vedtage en plan for den overordnede placeringspolitik for Arbejdsmarkedets Tillægspension. Denne plan skal udsendes til alle, der er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension og/eller har konto i Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Eventuelle mindretalssynspunkter skal optrykkes sammen med planen.«

6. § 23, *stk. 1* og 2, ophæves, og i stedet indsættes som *stk. 1-3*:

»Bestyrelsen består af 15 medlemmer, der vælges blandt repræsentantskabets medlemmer.

Stk. 2. Valg til bestyrelsen sker ved forholdsvalsvalg efter regler, som svarer til reglerne i § 24, *stk. 3*, i lov om kommunernes styrelse, idet der dog skal anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen vælger en formand af sin midte.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter *stk. 4* og 5.

7. I § 25 ændres »tre år« til: »fire år«.

8. *Overskriften til kapitel VIII* affattes således:

»Fondsanbringelse og demokratisering«.

9. Før § 26 indsættes i kapitel VIII som nye paragraffer:

»§ 01. De syv regioner, som er geografisk defineret i § 21, *stk. 3*, udgør samtidig 7 regioner, som Arbejdsmarkedets Tillægspension er indtelt i.

Stk. 2. De valgte repræsentanter i de syv regioner er lokalbestyrelse for Arbejdsmarkedets Tillægspension i de pågældende syv regioner.

Stk. 3. Lokalbestyrelserne udarbejder selv deres forretningsorden, som skal forelægges repræsentantskabet til godkendelse.

Stk. 4. En lokalbestyrelse kan nedsætte et forretningsudvalg valgt efter samme regler, som gælder ved valg af lokalbestyrelserne, jf. § 21, som mellem lokalbestyrelsens møder kan varetage de opgaver, der er tillagt lokalbestyrelsen.

Stk. 5. Regionerne ansætter en direktion, der forestår den daglige ledelse.

§ 02. 50 pct. af de midler, der indbetales til Arbejdsmarkedets Tillægspension, forvaltes automatisk i de regioner, hvor de pågældende medlemmer bor. Herudover forvaltes 25 pct. af de midler, der indbetales til Arbejdsmarkedets Tillægspension, også af regionerne, efter at bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension har besluttet, i hvilke regioner forvaltningen skal foregå. De sidste 25 pct. forvaltes alene af bestyrelsen.

Stk. 2. De midler, der allerede er indbetalt til Arbejdsmarkedets Tillægspension, skal, når der sker omplaceringer af midlerne, af repræsentantskabet fordeles med 75 pct. til regionerne og 25 pct. til bestyrelsens egen forvaltning.«

10. § 26, *stk. 1*, affattes således:

»Bestyrelsen og lokalbestyrelserne skal forvalte fondsmidlerne således, at de bliver til størst mulig gavn for tillægspensionsordningen. Midlerne skal overvejende placeres risikovilligt på kapitalmarkedet til gavn for dansk produktion og beskæftigelse. Ved denne placering skal der tages hensyn til langsigtethed, risikospredning og god forrentning.«

11. I § 26, *stk. 3*, indsættes efter 2. pkt. som nye punktnummer:

»Endvidere kan op til ¼ pct. af fondsmidlerne anvendes som udlån til medarbejderejede virksomheder på særlig gunstige vilkår. Betingelsen for udlån skal dog være, at alle, der arbejder i virksomheden, er ejere, og at hver af dem har én stemme, når fællesbeslutninger træffes.«

12. § 26, *stk. 4*, affattes således:

»*Stk. 4.* Endvidere kan midlerne anvendes:

- a) til erhvervelse af fast ejendom,
- b) til aktiviteter vedrørende efterforskning og udvinding i den danske undergrund samt til forskning og udvikling,
- c) på anden måde, idet der ved produktionsfremstilling m.v. bl.a. lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, resourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.«

13. I § 26, *stk. 5*, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Finanstilsynet kan dog efter ansøgning i særlige tilfælde dispensere fra 2 pct.s grænsen.«

14. § 26, stk. 6, ophæves.

15. Efter § 26 indsættes i *kapitel VIII* som nye paragraffer:

»§ 03. I aktieselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension alene eller sammen med Lønmodtagernes Dyrtdsfond har aktier, men ikke bestemmende indflydelse, skal stemmeretten på aktierne overlades til de ansatte eller deres repræsentanter, jf. stk. 2, såfremt disse efter forespørgsel erklærer sig indforstået hermed.

Stk. 2. I selskaber, hvor der er udpeget bestyrelsesrepræsentanter for selskabets lønmodtagere, jf. aktieselskabslovens § 49, skal bestyrelsesrepræsentanterne forvalte stemmeretten på generalforsamlingen efter forudgående høring af samtlige ansatte og de ansattes fællesklub.

§ 04. I aktieselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension alene eller sammen med Lønmodtagernes Dyrtdsfond har bestemmende indflydelse, kan bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtdsfond overlade det til de ansatte at drive virksomheden på nærmere aftalte vilkår.

Stk. 2. Repræsentantskabet skal senest i 1995 fremlægge modeller til offentlig diskussion af de vilkår, hvorunder de ansatte kan forestå driften af virksomheden. Senest med udgangen af 1996 skal repræsentantskabet vedtage en eller flere modeller i en form, der er egnet til at arbejde efter i praksis i en forsøgsperiode.«

§ 2

I lov om Lønmodtagernes Dyrtdsfond, jf. lovbekendtgørelse nr. 42 af 21. januar 1988, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 3* indsættes efter overskriften før § 4 som nye paragraffer:

§ 01. Lønmodtagernes Dyrtdsfond ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse. Repræsentantskabet og bestyrelsen er fælles for Lønmodtagernes Dyrtdsfond og Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter vedtægter for fonden, herunder nærmere regler om udbetaling af beløb efter loven.

§ 02. Repræsentantskabet, der består af 109 medlemmer, vælges af alle, der har konto i Lønmodtagernes Dyrtdsfond og/eller er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension senest 3 måneder, før valget finder sted, og som på valgdagen er fyldt 18 år.

Stk. 2. Valgbare er de i stk. 1 nævnte personer.

Stk. 3. Repræsentantskabet vælges i 7 regioner:

a) Region 1: Hovedstaden (København og Frederiksberg Kommuner, Københavns, Frederiksborg og Roskilde Amter), der vælger 33 repræsentanter.

b) Region 2: Øerne i øvrigt (Vestsjællands, Storstrøms og Bornholms Amter), der vælger 13 repræsentanter.

c) Region 3: Fyn (Fyns Amt), der vælger 11 repræsentanter.

d) Region 4: Sydjylland (Sønderjyllands, Ribe og Vejle Amter), der vælger 17 repræsentanter.

e) Region 5: Østjylland (Århus Amt), der vælger 13 repræsentanter.

f) Region 6: Vest-Midtjylland (Ringkøbing og Viborg Amter), der vælger 11 repræsentanter.

g) Region 7: Nordjylland (Nordjyllands Amt), der vælger 11 repræsentanter.

Stk. 4. Repræsentantskabets formand er sammenfaldende med bestyrelsens formand.

Stk. 5. Valget finder sted samtidig med de kommunale valg. Reglerne for valg til repræsentantskabet skal svare til reglerne i lov om kommunale valg, idet der dog skal anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted én gang. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til repræsentantskabet.

§ 03. Repræsentantskabet skal have forelagt til godkendelse det årlige regnskab og behandle de sager, som bestyrelsen eller mindst 4 bestyrelsesmedlemmer måtte ønske at forelægge for repræsentantskabet.

Stk. 2. Repræsentantskabet afholder møde mindst fire gange årligt samt i øvrigt, når bestyrelsen, mindst 6 bestyrelsesmedlemmer eller mindst 25 medlemmer af repræsentantskabet ønsker det.

Stk. 3. Repræsentantskabet skal senest 6 måneder efter valget på baggrund af udkast fra bestyrelsen vedtage en plan for den overordnede

placeringspolitik for Lønmodtagernes Dyrtdsfond. Denne plan skal udsendes til alle, der har konto i Lønmodtagernes Dyrtdsfond og/eller er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Eventuelle mindretalssynspunkter skal optrykkes sammen med planen.«

2. § 4 affattes således:

»§ 4. Bestyrelsen består af 15 medlemmer, der vælges blandt repræsentantskabets medlemmer.

Stk. 2. Valg til bestyrelsen sker ved forholds-
talsvalg efter regler, som svarer til reglerne i § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, idet der dog skal anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen vælger en formand af sin midte.

Stk. 4. Bestyrelsen skal lede administrationen af Lønmodtagernes Dyrtdsfond i overensstemmelse med reglerne i denne lov.

Stk. 5. Bestyrelsen ansætter direktøren og andet ledende personale og fastlægger retningslinjer for deres arbejde, herunder også den løbende anbringelse af fondsmidler. Generelle forskrifter og vejledninger, der udsendes til kontohaverne og deres arbejdsgivere, skal godkendes af bestyrelsen.«

3. Efter § 4 indsættes som ny paragraf:

»§ 04. Direktøren forestår den daglige administration af Lønmodtagernes Dyrtdsfond under ansvar over for bestyrelsen.«

4. § 5 affattes således:

»§ 5. Såfremt opgaver efter denne lov varetages med bistand fra Arbejdsmarkedets Tillægspensions administration, betaler Lønmodtagernes Dyrtdsfond herfor efter regler fastsat af arbejdsministeren.«

5. Overskriften til kapitel 4 affattes således:

»Fondsanbringelse og demokratisering«.

6. § 6, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal forvalte de midler, der omfattes af denne lov, således at de bliver til størst mulig gavn for de berettigede lønmodtagere. Midlerne skal overvejende placeres risikovil-

ligt på kapitalmarkedet til gavn for dansk produktion og beskæftigelse. Ved denne placering skal der tages hensyn til langsigtethed, risikospredning og god forrentning.«

7. § 6, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Endvidere kan midlerne anvendes:

- a) til erhvervelse af fast ejendom,
- b) til aktiviteter vedrørende efterforskning og udvinding i den danske undergrund samt til forskning og udvikling,
- c) på anden måde, idet der ved produktionsfremstilling m.v. bl.a. lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, resourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.«

8. I § 6, stk. 4, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Finanstilsynet kan dog efter ansøgning i særlige tilfælde dispensere fra 2 pct.s grænse.«

9. § 6, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Endvidere kan op til ¼ pct. af fondsmidlerne anvendes som udlån til medarbejder-ejede virksomheder på særlig gunstige vilkår. Betingelsen for udlån skal dog være, at alle, der arbejder i virksomheden, er ejere, og at hver af dem har én stemme, når fællesbeslutninger træffes.«

10. Efter § 7 indsættes i kapitel 4 som nye paragraffer:

»§ 05. I aktieselskaber, hvor Lønmodtagernes Dyrtdsfond alene eller sammen med Arbejdsmarkedets Tillægspension har aktier, men ikke bestemmende indflydelse, skal stemmeretten på aktierne overlades til de ansatte eller deres repræsentanter, jf. stk. 2, såfremt disse efter forespørgsel erklærer sig indforstået hermed.

Stk. 2. I selskaber, hvor der er udpeget bestyrelsesrepræsentanter for selskabets lønmodtagere, jf. aktieselskabslovens § 49, skal bestyrelsesrepræsentanterne forvalte stemmeretten på generalforsamlingen efter forudgående høring af samtlige ansatte og de ansattes fællesklub.

§ 06. I aktieselskaber, hvor Lønmodtagernes Dyrtdsfond alene eller sammen med Arbejdsmarkedets Tillægspension har bestemmende indflydelse, kan bestyrelsen for Lønmodtagernes Dyrtdsfond og Arbejdsmarkedets Tillægspension

F. t. l. vedr. Arbejdsmarkedets Tillægspension m.m.

pension overlade det til de ansatte at drive virksomheden på nærmere aftalte vilkår.

Stk. 2. Repræsentantskabet skal senest i 1992 fremlægge modeller til offentlig diskussion af vilkår, hvorunder de ansatte kan forestå driften af virksomheden. Senest med udgangen af 1993 skal repræsentantskabet vedtage en eller flere modeller i en form, der er egnet til at arbejde efter i praksis i en forsøgsperiode.«

11. I § 8 ændres »tre år« til: »fire år«.

12. I § 9 og § 10, *stk. 2.*, ændres »bestyrelsen« til: »repræsentantskabet«.

§ 3

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indledning

Lovforslaget er en videreudvikling af det lovforslag, SF fremsatte i folketingsåret 1988-89 (L 200, fremsat den 3. februar 1989, jf. Folketingstidende 1988-89, forhandlingerne sp. 6177 og sp. 7111 samt tillæg A sp. 4691). Der er med andre ord ikke tale om en genfremsættelse, idet der i forhold til lovforslaget, som blev fremsat i 1988-89 er tale om to afgørende ændringer – udover nogle mindre tilføjelser og ajourføringer.

For det første foreslås det, at Arbejdsmarkedets Tillægspension deles i 7 regioner, der fungerer som selvstændige forvaltningsenheder, når det gælder placering af midlerne, og som valgkredse, når det gælder valg til repræsentantskabet. Ved denne decentralisering bliver både Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP) og Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD) mere nærværende for medlemmerne/kontohaverne.

For det andet pålægges Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtidsfond i forbindelse med placering af midler at lægge afgørende vægt på renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug, genanvendelse m.v. Derved pålægges disse to fonde en særlig forpligtelse med henblik på »grønne« investeringer, men det er SF's opfattelse, at denne forpligtelse også bør udstrækkes til andre investorer.

Der er efter SF's opfattelse behov for at demokratisere økonomien, dvs. at flere får mulighed for at øve indflydelse på investeringspolitikken og på de beslutninger, der træffes i virksomhederne. Der er endvidere behov for, at der sker en liberalisering af lønmodtagerkapitalens mulighed for placering som risikovillig kapital. Disse behov er blevet endnu mere aktuelle, end de var, da SF fremsatte forslaget i 1988-89.

Lovforslagets bestemmelse om at indføre direkte valg til en fælles ledelse af ATP og LD og bestemmelserne om at regionalisere ATP har til formål at øge medlemmerne/kontohavernes indflydelse og engagement.

Den foreslåede bestemmelse om at overlade stemmeretten på aktieposter, som ATP og LD enten alene eller sammen råder over – og som ikke giver bestemmende indflydelse – til de ansatte i det pågældende aktieselskab, har til formål at øge de ansattes indflydelse og engagement.

For at sikre en videreførelse og udbygning af det kollektive pensionssystem er SF tilhænger af, at ATP styrkes som pensionsordning for lønmodtagerne, selv om der ikke lægges op hertil med dette lovforslag. SF er tilhænger af, at det kollektive pensionssystem udbygges med både ATP, branchebestemte pensionskasser og folkepension. Udbygning af folkepensionen skal især ske for dem, der kun har eller stort set kun har folkepensionen at leve af. Det kan bl.a. ske ved, at aftrapning af tillæggene ikke er så kraftig som i dag. Endvidere mener SF, at også folkepensionens grundbeløb bør være indtægtsbestemt, sådan at de pensionister, der har store indkomster, herunder pensioner, får en aftrapning i folkepensionens grundbeløb. På denne måde vil der også være bedre muligheder for en forbedring af folkepensionen for dem, der kun har eller næsten kun har folkepensionen at leve af.

Demokratisering på kapitalmarkedsniveau

Både ATP og LD er oprettet ved lovgivning henholdsvis i 1964 og 1980. Disse to fonde råder i dag over en formue på ca. 100 mia. kr. Det er alene lønmodtagere (eller tidligere lønmodtagere), som gennem hver deres konto har andele i de to fonde. Imidlertid er der i lovgivningen for ATP og LD lavet regler om, at lønmodtagerne først kan få deres penge i forbindelse med pensionering. Ved død udbetales pengene – efter nærmere regler – til ægtefælle (ATP) eller boet (LD).

SF finder det hensigtsmæssigt, at hver enkelt lønmodtagers hidtidige opsparing i de to fonde fortsat »holdes samlet« i disse. Den allerede foretagne opsamling og den ønskede opsamling af meget, meget store lønmodtagermidler i en fælles fond betyder en centralisering af lønmodtageropsparingen, som må have et demokratisk modstykke. Derfor må alle løn-

modtagere, som er medlem af ATP eller har konto i LD, have så stærk en indflydelse som muligt på forvaltningen af den samlede opsparing i de to fonde inden for lovens rammer. Det foreslås derfor, at alle, der er medlem af ATP eller har konto i LD, vælger et repræsentantskab fælles for ATP og LD efter de regler, som svarer til kommunalvalgets. Der stemmes efter »hoveder« og ikke efter størrelsen af opsparingen. Hver enkelt stemmeberettiget har således én stemme. Valgbar er alle, der er medlem af ATP eller har konto i LD. Repræsentantskabet vælger herefter en bestyrelse efter forholdstalsvalg efter d'Hondts metode i lov om kommunernes styrelse § 24, stk. 3.

Ved at anvende de regler, som bruges ved kommunalvalget, sikres det, at der kan opstilles lister, og at der ydes udstrakt mindretalsbeskyttelse. (Også af den grund har hver enkelt vælger kun en stemme). Ved at åbne mulighed for listevalg – og en let adgang til at opstille lister – sikres det, at debatten om placeringen af fondenes midler bliver så omfattende som muligt forud for selve valget.

Af praktiske grunde foreslås det, at valget skal finde sted samtidig med, at der afholdes valg til kommunale råd. Valghandlingen finder sted under kendte former, og de stemmeberettigede skal blot have udleveret endnu en stemmeseddel.

Da SF's tidligere lovforslag om ændring af ATP og LD var til behandling i Folketinget den 24. februar 1989, jf. Folketingstidende 1988–89, forhandlingerne sp. 7111, var et af argumenterne mod det direkte valg-system, at stemmedeltagelsen ville blive lav. Derfor skulle det direkte valgssystem ikke gennemføres.

Hvis dette argument skulle tages alvorligt, ville det betyde, at demokratiet ikke var blevet indført i forrige århundrede, fordi valgdeltagelsen i starten ved folketingsvalg var meget lav. Ved det første folketingsvalg i 1849 var valgdeltagelsen i de kredse, hvor der var skriftlig afstemning, 32,5 pct. I de følgende år svingede valgdeltagelsen mellem 15 og 40 pct. – 15,8 i 1855 og 41,1 i 1866. Først i 1873 passerede stemmeprocenten 50 med 51,7 pct. Det siger noget om, at valgdeltagelsen i starten kan være lav, selv om valget er vigtigt. Ingen har formentlig tænkt sig at afskaffe det direkte valg på grund af lav valgdeltagelse.

Lav valgdeltagelse oplever vi også ved valg til EF-Parlamentet: 47,8 pct. i 1979, 52,4 pct. i 1984 og 46,2 pct. i 1989. Men denne lave valgdeltagelse har naturligvis ikke medført, at det direkte valg af den grund er blevet foreslået afskaffet.

I øvrigt er det sådan, at direkte valg fremmer interessen for det område, hvor der skal være direkte valg. Måske ikke fra den ene dag til den anden, sådan som udviklingen i valgdeltagelsen i forrige århundrede også viser, men over en årrække. Det er bl.a. også der-

for, at SF er tilhænger af direkte valg til en fælles ledelse for ATP og LD. Ud over at SF opfatter direkte valg som en demokratisk ret, er det for at få større interesse, åbenhed og offentlighed omkring spørgsmålet om den investeringspolitik, der føres på lønmodtagernes vegne, at SF ønsker direkte valg. Og måske er det netop de samme forhold, der gør, at forslaget herom blev afvist af andre partier, da sagen sidst var til behandling i Folketinget.

Ønsket om større åbenhed og offentlighed omkring principperne for investeringspolitikken gælder ikke kun ATP og LD. Det gælder også for pensionskassernes vedkommende. Et årsmøde for alle lønmodtagerfonde kunne bidrage hertil, samtidig med at et sådant årsmøde kunne bidrage til en mere fælles investeringspolitik bl.a. med henblik på fremme af grønne investeringer og fremme af lønmodtagerindflydelse på arbejdspladsen.

SF finder det vigtigt, at repræsentantskabet og bestyrelsen får en ligelig kønsmæssig sammensætning. Dette vil bl.a. kunne ske, hvis de forskellige lister er opmærksomme på det ved opstilling af kandidater.

Lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lov om Lønmodtagernes Dyrtdisfond er allerede i dag omfattet af bestemmelserne i lov nr. 427 af 13. juni 1990 om ligestilling mellem mænd og kvinder ved besættelse af visse bestyrelsesposter i den statslige forvaltning, hvilket betyder, at der skal være en ligelig repræsentation af de to køn i repræsentantskab, bestyrelse m.v. Det er derfor helt naturligt, at der indføres en bestemmelse om kønskvotering, når der skal være direkte valg. Dette er så meget mere vigtigt, som der ellers let vil være en tendens til en ikke ligelig kønsmæssig repræsentation på dette område. Der vil efter alt at dømme blive en klar underrepræsentation af kvinder. Det viser erfaringerne. Derfor tror SF ikke, at det er tilstrækkeligt at komme med hensigtserklæring. Derfor er det nødvendigt med lovgivning, der gør ligelig repræsentation obligatorisk.

Det er af både praktiske og politiske grunde, at det foreslås, at ledelsen for ATP og LD skal være fælles. Den politiske er, at ATP herved kan ledes alene af lønmodtagerrepræsentanter i modsætning til i dag, hvor det er indirekte valgte repræsentanter fra arbejdsmarkedets hovedorganisationer, der leder ATP. At alene lønmodtagerrepræsentanter skal lede ATP, forekommer rimeligt, da alene lønmodtagere er medlem af ATP. For LD's vedkommende betyder det, at demokratiet styrkes ved, at lønmodtagerrepræsentanterne nu vælges i et direkte valg i modsætning til i dag, hvor nogle af lønmodtagernes hovedorganisationer – ved et indirekte valg – udpeger lønmodtagerrepræsentanterne. Den praktiske begrundelse for at have fælles ledelse tager udgangspunkt i, at det er

pensionsopsparing, som findes i begge fonde. Dermed er der ikke nævneværdig forskel på den måde, hvorpå de to kapitaler skal placeres. (Ledelsen må naturligvis tage særlige hensyn til placeringspolitikken, når de årlige udbetalinger fra LD for alvor begynder at blive store). Endvidere er det alene lønmodtagermidler, som findes i begge fonde. Endelig er lønmodtagerrepræsentanterne i dag de samme i både ATP's og LD's ledelse.

I øvrigt opretholdes lovgivningen for de to fonde. Der eksisterer i dag lidt forskellige regler bl.a. for udbetaling fra de to fonde, og det er desuden sådan, at LD er under afvikling, mens ATP er under fortsat opbygning.

Demokratisering på virksomhedsniveau

Situation 1: Fondene har ikke bestemmende indflydelse. Det er i både Socialdemokratiets ØD/OD-forslag, i Det Radikale Venstres OD-forslag og i SF's ØD-forslag et *betingelsesløst* krav, at den indflydelse, som knyttede sig til den lønmodtagerkapital, som blev placeret i virksomheden, skal forvaltes af de ansatte på virksomheden. I 1986 udtrykte de daværende formænd for henholdsvis Socialdemokratiet og LO, Anker Jørgensen og Knud Christensen, ønsket om en gennemgribende demokratisering – også på virksomhedsniveau – således: »Vi må i vores oplysningsvirksomhed og argumentation fremhæve, at det ikke er os, der skal bevise, at folk har ret til demokrati overalt, hvor der træffes bindende beslutninger, herunder i virksomhederne. Bevisbyrden påhviler tværtimod dem, der vil holde visse dele af samfundslivet uden for demokratiet.« (Fra forordet til »Medbestemmelse for hele folket«, 1986). Forbundsformand Hardy Hansen, SiD, har udtrykt sig både anderledes og stærkere: »Det er folkene på den enkelte arbejdsplads, der skal styre deres virksomhed.« (Det Fri Aktuelt, 16. november 1987). I tråd med disse holdninger foreslås det, at stemmeretten på aktier, der ikke giver bestemmende indflydelse, overføres til de ansatte på virksomheden.

Situation 2: Fondene har bestemmende indflydelse. Hardy Hansens krav om, at det er folkene på den enkelte arbejdsplads, der skal styre deres egen virksomhed, er fuldstændig parallelle med SF's mangeårige ØD-ønsker om selvforvaltning på den enkelte virksomhed. Da det er en del af dette lovforslags hensigt at åbne mulighed for, at både ATP og LD enkeltvis og tilsammen kan have bestemmende indflydelse, kan disse fondes placeringer lede til den situation, som Hardy Hansen kræver. Dette vil være en ny situation for både de ansatte og lønmodtagerfondene, som kan give anledning til modsætningsforhold mellem fondene på den ene side og de ansatte på den anden. Der-

for foreslås det, at ledelsen af fonden(e) skal aftale med de ansatte, under hvilke vilkår de ansatte skal kunne styre deres egen virksomhed. Som led i forbedringen af dette foreslås det, at repræsentantskabet skal fremlægge modeller til offentlig diskussion af de vilkår, hvorunder de ansatte kan overlades at drive virksomheden.

I Danmark findes der næsten ingen medarbejderejede virksomheder, men videnskabelige undersøgelser fra Frankrig, Spanien, Italien og USA viser, at medarbejderejede virksomheder typisk har en højere produktivitet end traditionelt ejede virksomheder. Når der er så få medarbejderejede virksomheder i Danmark, skyldes det især store problemer med at finansiere medarbejdernes overtagelse/start af virksomheder.

Liberalisering af placeringsreglerne

Der er brug for tilførsel af kapital til sikring af investeringer, således at antallet af arbejdspladser kan øges, at miljøtruslen kan mindskes, og at betalingsbalanceunderskuddet kan ændres til et overskud. Det er derfor urimeligt, at ATP og LD ifølge gældende lovgivning er begrænset til kun at kunne placere op til 25 pct. af deres aktiver i erhvervsvirksomheder m.v. Det er så meget mere urimeligt, når forsikringselskaber og pensionskasser kan gå op til 40 pct. Helt urimeligt og grotesk bliver det, når udenlandske pensionskasser, f.eks. tyske, i dag kan erhverve sig bestemmende indflydelse i danske virksomheder, og at ATP og LD ikke må. Derfor foreslås det, at den diskriminerende regel, som begrænser ATP's og LD's muligheder afskaffes, således at ATP og LD godt kan erhverve sig bestemmende indflydelse på linje med f.eks. tyske pensionskasser.

For at give lovgrundlag for yderligere tilførsel af risikovillig kapital fra ATP og LD foreslås det, at »formålparagraffen« for disse to investorer ændres, således at placeringen af fondsmidler i hovedsagen skal ske risikovilligt på kapitalmarkedet til gavn for dansk produktion og beskæftigelse. Ved denne placering skal der tages hensyn til langsigtethed, risikospredning og god forrentning. En følge af dette ændrede formål er, at den i dag gældende begrænsning, at ATP, LD kun må placere op til 25 pct. af deres aktiver i erhvervsvirksomheder, fjernes.

Grønne investeringer

Der er behov for, at investeringerne i langt højere grad tager hensyn til, hvad der fremmer en økologisk bæredygtig udvikling. Derfor er det vigtigt, at der i højere grad produceres ud fra en renere teknologi, at der ved fremstilling af produkter tages hensyn til holdbarhed og sundhed. Ved produktionsfremstil-

ling skal der også lægges vægt på ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse. Da der i forhold til behovet i for ringe udstrækning foregår forskning, produktudvikling og udviklingsarbejder her i landet, er det vigtigt, at dette får en meget høj prioritet.

Det er klart, at alt dette er en forpligtelse, som påhviler alle typer af investorer. Men da ATP og LD har den bredeste kreds af mennesker bag sig, er det efter SF's opfattelse rimeligt, at ATP og LD får en særlig forpligtelse over for såkaldt grønne investeringer. Derfor ligger der i lovforslaget en forpligtelse her. Men SF mener, at der over for andre investorer også ligger en forpligtelse, som dog kun vil være en henstilling og ikke et pålæg. Men hvis en sådan henstilling ikke følges, kan det være nødvendigt med mere direkte forsøg på at få tilgodeset ønskerne om grønne investeringer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1-3

Under de almindelige bemærkninger er der gjort nærmere rede for, hvorfor SF finder, at Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtidsfond bør have en fælles ledelse.

De foreslåede ændringer under nr. 1 og 2 er en konsekvens heraf.

Til nr. 4-7

Forslaget indebærer både en forudsætning og et ønske om, at der kan etableres listevalg. Den valgmetode giver det bedste grundlag for en omfattende debat forud for valget. Konsekvensen af, at kommunalvalgsreglerne skal gælde, er: at der kommer listevalg (sideordnet eller »prioriteret«), at d'Hondts metode bruges ved mandatfordeling, at der er mindretalsbeskyttelse, at der kan indgås liste- og valgforbund, og at hver vælger har én stemme. Antallet af stillere for den enkelte liste skal være lavt (i forhold til antallet af stemmeberettigede) ligesom ved kommunalvalgene.

Kønskvotering indebærer, at udvælgelsen sker på følgende måde: Den førstevalgte er den kandidat, der umiddelbart er valgt i henhold til reglerne i lov om kommunale valg. Den næstvalgte er den kandidat, der tilhører det andet køn, og som er den førstevalgte kandidat blandt dette køn på listen i henhold til reglerne om kommunale valg. Den tredje valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der herefter umiddelbart er valgt efter reglerne i forhold til lov om kommunale valg. Den fjerde valgte er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der tilhører det andet køn end den tredje valgte, og

som er valgt i henhold til lov om kommunale valg, osv.

Det betyder, at førstevalgte kan være af begge køn. Den kandidat, der er valgt som nr. 2 skal være af modsat køn end den, der er valgt som nr. 1. Den tredje valgte kan være af begge køn. Den fjerde valgte skal være af modsat køn end nr. 3, osv.

En forudsætning for at kønskvoteringsreglen træder i kraft er, at der er kandidater af begge køn.

Valgretten er udformet, så også arbejdsløse og pensionister m.fl., der er medlem af ATP eller har konto i LD, har stemmeret. Det forventes, at der finder opstillinger sted, således at der kan komme en rimelig forholdsmæssig repræsentation af begge køn i repræsentantskabet.

Til nr. 9

Forslaget indebærer, at ATP inddeles i 7 regioner, som fungerer som forvaltningsenheder, hvor 75 pct. af ATP's midler forvaltes.

Fordelingen, hvorefter 50 pct. automatisk placeres i regionerne, 25 pct. i regionerne efter beslutning af bestyrelsen og 25 pct. overlades til bestyrelsens disposition, er foretaget ud fra ønsket om en betydelig grad af decentralisering og om muligheden for at placere ekstra midler i f.eks. områder, hvor der er stor arbejdsløshed.

Da ATP's nuværende kapital er placeret uafhængigt af en kommende regionsinddeling, foreslås det, at fordelingen på henholdsvis 75 pct. og 25 pct. kun gælder for fremtiden og kun i det omfang, nuværende placering af kapital bliver frigjort. Den foreslåede regionsinddeling er fastsat ud fra, hvordan dansk erhvervsstruktur ser ud, og under hensyn til i hvilket omfang eksisterende administrative inddelinger mere eller mindre kan følges. Det betyder, at der er regioner, som befolkningsmæssigt bliver meget store, f.eks. hovedstaden, hvilket betyder, at der i sådanne tilfælde vil være behov for en særlig organisatorisk opbygning, f.eks. med forretningsudvalg m.v.

De 7 regioner udgør samtidig 7 valgkredse ved valg til repræsentantskabet.

Til nr. 10

Denne »formålsformulering« er stærkt inspireret af den lovgivning, som gælder for bl.a. den fjerde arbejdsmarkedspensionsfond i Sverige. Som noget nyt præciseres, at placeringen skal være langsigtet, og at der skal sigtes mod risikospredning. Der er almindelig enighed om, at bl.a. ATP (og LD) har en lang tidshorisont for deres placeringer. Der er tale om »tålmodig« kapital.

Den ændrede formålsformulering skal ses i sammenhæng med, at det samtidig foreslås, at der ikke

skal være en øvre grænse for, hvor store midler ATP (og LD) skal kunne placere som aktive erhvervsinvesteringer. Det forventes derfor, at ATP (og LD) over et rimeligt tidsrum foretager en tilpasning til det nye formål inden for de brede rammer for at kunne foretage aktive erhvervsinvesteringer. Disse vil typisk kunne foretages i aktier, men også i anpartar og som udlån.

ATP (og LD) er underlagt Finanstilsynet. Det forventes, at tilsynet vurderer, i hvilken grad ATP (og LD) lever op til formålet.

Til nr. 11

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, fungerer medarbejderejede virksomheder godt. Der er derfor god grund til at udbygge denne demokratiske virksomhedsform. Men medarbejderejede virksomheder har det problem, at traditionelle långivere er skeptiske over for denne virksomhedsform. For at hjælpe med fremmedfinansiering foreslås det derfor, at ATP (og LD) skal kunne yde lån på gunstige vilkår, f.eks. med lang løbetid og/eller ydelsesfri den første tid efter långivningen. For at sikre, at en eventuelt ekspanderende medarbejderejet virksomhed ikke skal degenerere til en virksomhed bestående af f.eks. de oprindelige ejere og nyansatte lønarbejdere, foreslås det, at en betingelse for at yde gunstige lån skal være, at alle, der arbejder i virksomheden, skal være ejere, og at alle har én stemme, når fælles beslutninger træffes.

Til nr. 12

Denne formulering indeholder tre ændringer i forhold til den gældende bestemmelse: 1) Bestemmelsen foreslås ændret, så den er i overensstemmelse med reglerne for LD i dag. 2) Samtidig foreslås det, at den tilsvarende bestemmelse for LD (og altså også for ATP) ændres, så der ikke er loft over, hvor store midler disse to fonde kan placere i forskning og udvikling samt i forskning og udvinding i den danske undergrund. 3) Endelig indebærer ændringen, at det hidtil gældende loft på 25 pct. for erhvervsaktive placeringer fjernes.

Til nr. 13

Her indføjes blot en dispensationsbestemmelse i forhold til loftet på de to procent.

Til nr. 14

Herved foreslås bestemmelsen om, at hverken ATP alene eller tilsammen med LD må have bestemmende

indflydelse i virksomhederne, ophævet. Det bliver nu muligt. Se den under nr. 15 foreslåede ændring. Forslagsstillerne er opmærksom på, at det kan være vanskeligt for Finanstilsynet at afgøre, om en given aktiepost giver bestemmende indflydelse eller ej.

Til nr. 15

For at kunne praktisere bestemmelserne i det foreslåede § 04, stk. 1, skal ATP tage kontakt til de ansatte i de virksomheder, hvori ATP allerede har aktier, og ved alle fremtidige førstegangserhvervelser. Såfremt de ansatte ønsker at overtage stemmeretten, skal aktierne noteres på navn. I øvrigt henvises til de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen forhindrer ikke, at der indgås aktionæroverenskomster. Men er der tale om ikkebestemmende indflydelse, skal stemmeretten overlades til de ansatte.

Til § 2

Til nr. 1-3 og 11-12

Se bemærkningerne under § 1, nr. 1-3 og nr. 4-7.

Til nr. 4

I dag har ATP opbygget et stort administrativt apparat, som bl.a. LD trækker på. Det bør også kunne ske i fremtiden – og fortsat mod betaling. Da repræsentantskabet dækker begge fonde, skal arbejdsministeren fastlægge regler for den betaling, LD skal give for administrative ydelser fra ATP.

Til nr. 6

Se bemærkningerne til § 1, nr. 10.

Til nr. 7

Se bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Til nr. 8

Se bemærkningerne til § 1, nr. 13.

Til nr. 9

Se bemærkningerne til § 1, nr. 11 og 14.

Til nr. 10

Se bemærkningerne til § 1, nr. 15.

Til § 3

Første valg til repræsentantskabet skal finde sted i november 1993.